

Утвърдил:.....

/Иваничка Петкова/

Директор на ОУ „Св. Патриарх Евтимий“

Гр. Велико Търново

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2023/24 ГОДИНА

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ:

Предприемането на адекватни и ефективни мерки от педагогическия екип за намаляване броя на отсъствията и броя на преждевременно напусналите училище ученици, следва да се основават на задълбочен анализ на причините, пораждащи тези явления, на оценка на ефикасността на съществуващите мерки и училищната политика.

На основата на идентифицираните проблеми в програмата са представени конкретни мерки за реализиране на определените дейности.

Задачите на програмата:

1. Да очертае дейности по формулираните мерки.
2. Да представи план за действие.

Мерки:

1. Мерки за недопускане на фиктивно записване на ученици от всички форми на обучение. Отг.: директор, кл. ръководители
2. Проучване и анализиране на основните причини за отсъствията на учениците и риска от преждевременно напускане на училище
Отг.: кл. ръководители, психолог, пед. съветник
3. Механизъм за идентификация на учениците в риск от отпадане.
Отг.: кл. ръководители, психолог
4. Разработване и прилагане на мерки за намаляване на отсъствията на учениците.
Отг.: кл. ръководители, учители, психолог, пед. съветник

5. Мерки за подкрепа на учениците в риск от напускане чрез различни форми на ученическо самоуправление. Отг.: ученически съвет

6. Мерки за подкрепа на учениците в риск с участието на Обществен съвет и училищно настоятелство. Отг.: кл. ръководители и родители

7. Разработване на механизъм за контрол на редовното и точното отразяване/нанасяне на отсъствията на учениците в училищната документация.

Отг.: зам.-директор УД, кл. р-ли

ДЕЙНОСТИ

Начален етап:

Идентифициране на деца в риск от отпадане (кл. р-л, психолог);

Ролята на класния ръководител (индивидуална работа с децата в риск);

Осигуряване на възможности за индивидуална изява на децата;

Интеркултурно обучение (родители + учители).

Прогимназиален етап:

Идентифициране на деца в риск от отпадане (кл. р-л, психолог);

Ролята на класния ръководител (индивидуална работа с децата в риск);

Гражданско образование с приоритет на здравно образование и професионално ориентиране;

Ученическо самоуправление;

Индивидуална работа с деца в риск (часовете за консултации);

Механизъм за идентификация на учениците в риск от отпадане

1. Класните ръководители в началото на учебната година, след проучване, изготвят индивидуална оценка за всеки ученик в риск. Резултатите от оценката на ситуацията на учениците под формата на доклад се предават на директора.

Срок: 30.10.2023г.

Отг.: кл. ръководител

2. Създаване на регистър за децата в риск в училището (информацията в този регистър може да се получи от друго училище, когато детето се премества по служебен път).
Срок: постоянен

Отг.: кл. р-л, психолог

3. Формиране на екипи според идентифицираните потребности на децата в риск да отпаднат от училище. (В екипа може да се включат представители от класните ръководители и други учители, родителите на учениците.)

- за деца в риск да отпаднат от училище поради трудности в ученето

Отг.: кл. р-ли, учители,

- за деца в риск да отпаднат от училище поради поведенчески проблеми

Отг. Кл .р-ли, психолог, УКБПМН

- за деца в риск да отпаднат от училище поради социално-икономически проблеми.

Отг.: кл. р-ли, психолог, родители

Идентифициране на причините/фактори, които оказват силно влияние върху отпадането от училище.

Причини за отпадане от училище:

Разработването и прилагането на цялостни, широко обхватни и ефективни политики за намаляване на уязвимостта на рисковите групи е свързано с проучване, анализиране и систематизиране на специфичните причини за преждевременното напускане на училище и (набелязване) на необходимите мерки за задържане в училище. Заедно с това е необходимо осигуряването на единна и надеждна база данни и осъществяването на политики на всички нива за специфичните предизвикателства на различните равнища –областно, общинско и училищно и за гарантиране на индивидуалния подход към всеки отделен случай на преждеременно напускане на училище.

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

А: Икономически причини:

Безработицата, ниските доходи, пониженият жизнен стандарт и бедността поставят много деца в затруднени условия, водещи до повишен риск от отпадане от училище.

В резултат на финансовите и икономически затруднения много деца са принудени да помагат на семействата си, което води до прекъсване на присъствието в училище или до нарушаване на участието им в учебния процес.

Б: Социални причини:

Свързват се с родителска незаинтересованост, противоречия, конфликти, напрежение и кризи в семейството, отрицателно въздействие на домашната среда, функционална неграмотност или ниско образование на родителите, непълни семейства, деца и ученици в риск от извършване на противообществени прояви, ученици с поведение, което е трудно или е в конфликт със закона, домашно насилие, незачитане правото на избор на децата, налагането на строги наказания.

Международното изследване PISA1 установява, че в България е налице значима връзка между ниските образователни резултати на децата в училище и социално-икономическия статус на техните семейства: средно в България 32% от колебанията в резултатите на 15-годишните се обясняват със социално-икономическата и семейната среда на ученика. .

Съществено влияние, свързано с преждевременно напускане на училище, биха могли да имат и рисковите неформални групи или приятелската среда на децата и младежите.

В: Образователни причини:

Обхващат широк кръг проблеми: трудности в усвояването на учебното съдържание, слабости в методиката на преподаване и в организацията на обучението. Образователните причини са свързани и с начина на оценяване, квалификацията на учителите, навиците за учене, негативни нагласи на участниците в образователния процес и липсата на мотивация, качеството на учебниците. Големият брой отсъствия, липсата на достатъчно ефективна система за контрол върху начина на воденето и отчитането им, влошената дисциплина, насилието и агресията в училище, ниските образователни резултати са също вътрешни за училищните процеси.

Включването на децата от уязвимите етнически общности в предучилищното образование е значително по-ниско от средното за страната.

Г: Етнокултурни причини:

Етнокултурното многообразие в съвременната българска образователна система се изразява в специфичните етнически, религиозни и езикови измерения. Формираните различия в условията на ранната социализация рефлектират върху процесите на вторичната (институционална) социализация на децата в процеса на обучението.

Етнокултурните причини са рискови и е необходимо да бъдат идентифицирани, анализирани и едновременно с това да бъдат прилагани адекватни мерки за тяхното неутрализиране.

Д: Институционални причини:

Като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище, недостатъчно ефективен контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и „Национална стратегия демографско развитие на Република България“ .

Тъй като причините за преждевременното напускане на учениците от образователната система са комплексни, положителната промяна на състоянието на тези явления изисква:

- прилагането на комплексни мерки;
- добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление – национално, регионално, местно и училищно.

Е: Причини, свързани със здравния статус:

В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища. Тук се включват всички фактори на материалната база, образователната среда, човешките и финансовите ресурси.

Разработване и прилагане на мерки за намаляване на отсъствията на учениците.

1. Преосмисляне и планиране на работата с родителите:

- Алтернативи на традиционната родителска среща;
- Възможност да признаем собствените си грешки и желанието за промяна;
- Умението да кажем, че имаме нужда от тяхната помощ;
- Родителите – партньори и хора с идеи;
- Разпределението на отговорности и ангажименти.

2. Превръщането на училището в място, в което всяко дете има място за изява:

- Включване на учениците във факултативна подготовка;
- Организиране и включване на тези деца в различни училищни инициативи;
- Подобряване на системата за провеждане на консултации;

Гарантирането на личната свобода и достойнството на децата;

Възможност за участие на родителите на тези деца в училищния живот като партньори;

Възможност за чести срещи с представители на различни институции, външни на училището – (социални работници от ОЗД, представител на ДПС към МВР, ЦОП и др.)

3. Превенция на отсъствията от училище и ранното напускане на системата.

Индивидуална работа от страна на учители, класни ръководители, психолог и пед. съветник със застрашените от отпадане ученици;

Засилване обучението по гражданско и здравно образование чрез беседи, срещи и интерактивни дейности;

Активизиране на ученическото самоуправление чрез включване на повече ученици в проекти на училището, свързани с децата в риск от отпадане на принципа – „върстници помагат на върстници“.

Осигуряване на ресурсно подпомагане на учениците със СОП;

Активна работа на УКБППМН с проблемните деца с цел приобщаване към училищния живот;

Стриктно отбелязване на отсъстващите ученици и системни текущи проверки от страна на ръководството на училището;

Своевременно информиране на родителите за отсъствията и успеха на учениците;

Съвместни дейности с училищното настоятелство за преодоляване на проблема с отпадане на ученици от училище;

Съвместна работа с МКБППМН, отдел „Закрила на детето“, ДПС при РУ;

Популяризиране на добрите постижения на учениците на училищни празници и извънкласни мероприятия;

Организиране на извънкласни дейности и занимания по интереси.

Мерки за подкрепа на учениците в риск от напускане чрез различни форми на ученическо самоуправление.

Ученически съвет се основава на принципа на самоуправлението със собствен Устав и програма.

Обект на дейността на ученическия съвет са:

- учебно-възпитателният процес;

- организиране и активизиране на живота на учениците в училище;
- познаване и спазване на правата и задълженията на учениците;
- опазване на училищното имущество.

Основните задачи на УС са:

- С цялостната учебно-възпитателна работа да се съдейства за придобиване на интелектуални умения, социална култура и гражданска ангажираност, необходими за пълноценен живот на учениците в постоянно променящите се обществени отношения;
- Да се създадат предпоставки за личностна мотивация и ангажираност на учениците за съзнателно и активно участие в учебно-възпитателния процес, в училищните и извънучилищните дейности и мероприятия;
- Да се работи целенасочено за формиране у учениците на гражданско съзнание и социално поведение и чувство за отговорност;
- Да се създадат подходящи условия и предпоставки за прилагане и развитие на различни форми на ученическо самоуправление и самоконтрол чрез училищния ученически съвет, ученическите съвети по класове и формираните във връзка с изпълнение на конкретни дейности комисии.

Мерки за подкрепа на учениците в риск с участието на родителските общности.

- Работа с деца/ученици и семействата им преди възникване на проблеми и рискове;
- Индивидуална работа с всяко дете в риск да отпадне от училище;
- Повишаване чувствителността на родителите към нуждите на децата и развитие на умения за тяхното посрещане;
- Конкретизиране на правилника на училището в частта му за налагане на санкции на учениците (брой отсъствия – вид санкция);
- Запознаване на родителите с правилника на училището и възможностите, които то дава за обучение и възпитание на децата;
- Съгласуване на дейностите с ОЗД, МКБППМН, ДПС;
- Материално подпомагане на нуждаещи се семейства: безплатно осигуряване на дрехи и учебници и/или учебни помагала и пособия;
- Осигуряване на индивидуални часове за консултация за подпомагане на изоставащите деца;
- Санкциониращи мерки – спиране на социалните помощи, ако детето не посещава редовно училище;

Специализирана педагогическа подкрепа за изоставащите и застрашени от отпадане;

Осигуряване на средства за приобщаване на изоставащите и застрашени от отпадане към извънкласните форми на училищен живот;

Развитие на разбирането на детето за постигане на по-голяма отговорност за собственото му поведение;

Подкрепа на децата/учениците да направят информиран избор за своите постъпки и отношение към света;

Развитие на умения за взаимопомощ и приемане на различията.

Мерки за подкрепа на учениците в риск от страна на представители на местната власт, гражданския сектор и работодателските организации.

На ниво училище се извършва индивидуална работа с детето в риск;

Ако независимо от предприетите от училището мерки, детето продължава да бъде в риск от отпадане, се изготвя писмен доклад/уведомително писмо до ОЗД за извършената работа с детето и неговото семейство;

ОЗД предприема необходимите мерки за закрила след проучване и изготвяне на план за действие.

Механизъм за контрол на редовното и точното отразяване/нанасяне на отсъствията на учениците в училищната документация.

Цел: Настоящият механизъм е разработен с цел превенция на отсъствията на учениците.

Задача: Осъществяване на контрол за редовното и точното нанасяне/отразяване на отсъствията на учениците в училищната документация.

Отговорници: класен ръководител, учители, зам.-директор УД

Дейности, разпределени, както следва:

Учител.

- В електронния дневник на класа, учителят нанася номерата на закъснелите и отсъстващите ученици;

- Ефективно провеждане на консултации по учебни предмети и допълнителни занимания с деца и ученици;

- Своевременно информиране на класните ръководители за наличие на ученици с допуснати голям брой отсъствия по съответния учебен предмет.

Класен ръководител.

- Нанася стриктно броя отсъствия на учениците в дневника на класа
- При установяване на голям брой отсъствия по неуважителни причини, своевременно информира родителите за отсъствията и успеха на учениците; както и директора на училището
- Ежемесечно писмено подава справка за ученици, допуснали над 5 отсъствия по неуважителни причини до директора;
- Изготвя докладна записка до директора на училището относно ученици, предложени за налагане на наказание съгласно ЗПУО.

Директор.

- Разглежда подадените докладни записки относно ученици, предложени за наказание и предприема мерки за санкции,
- Извършва системни проверки на електронния дневник и следи за редовното нанасяне на отсъствията на учениците в дневника на класа.
- Разпорежда периодични проверки по време на учебен час относно съответствие между броя на отсъстващите ученици и броя на нанесените отсъствия в дневника на класа;
- Въз основа на подадените справки от класните ръководители за ученици, допуснали над 5 отсъствия по неуважителни причини за текущия месец, уведомява писмено Дирекцията за социално подпомагане;
- Свиква заседание на УКБППМН с цел изслушване на ученици, предложени за налагане на санкции;
- Писмено уведомява ДСП за предстоящи наказания на ученици;
- Извършва ежемесечен контрол върху изпълнението на задълженията на педагогическите екипи за непрекъснат контакт и информиране на родителите за развитието на детето/ученика и отсъствията му.

Механизъм за реинтеграция на отпадналите от училището ученици

1. Идентифициране на отпаднали ученици;

2. Мотивиране на отпадналите за продължаване на образованието чрез информационни кампании;
3. Работа с отпадналите ученици и техните семейства;
4. Преодоляване на социалните пречки пред реинтеграцията на отпадналите ученици: закупуване на учебни пособия, таблети, материали и др.;
5. Дейности за допълване на пропуснатия учебен материал, вкл. допълнителни занимания, допълнителни часове и др.;
6. Допълнителни занимания с децата и учениците по предмети, по които имат повече от три последователни слаби оценки.
7. Създаване на адаптивна приемна среда в училище: създаване на индивидуални учебни програми за компенсиране на пропуснати знания и умения;
8. Реинтеграция на отпаднали ученици в училище и прилагане на механизми за превенция на повторно отпадане;
9. Организиране на кампании за повишаване на осведомеността на родители, относно ползите от това детето да посещава училище;
10. Организиране на срещи с родители и деца с цел разясняване необходимостта от завършена степен на образование;
11. Идентифициране на деца с изяви дарби, които да бъдат мотивирани да развият своята дарба чрез допълнителни занимания;
12. Стимулиране чрез материална подкрепа на талантливите деца, чрез предоставяне на материали и пособия, необходими за развитие на дарбата на деца от социално слаби семейства.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ:

1. Разработване и прилагане на мерки за намаляване на отсъствията на учениците
Отговорник: кл. ръководители, психолог,
Срок: постоянен
2. Идентифициране на деца в риск от отпадане
Отговорник: класен ръководител, психолог, ресурсен учител, пед. съветник
Срок: постоянен

3.Индивидуална работа от страна на учители и класни ръководители със застрашени от отпадане ученици (в часовете за консултации)

Отговорник: учители, ресурсен учител

Срок: постоянен

4.Провеждане на разговори и индивидуални консултации с ученици.

Отговорник: психолог, педагогически съветник, класни ръководители

Срок: постоянен

5.Екипна работа на учители по класове

Отговорник: учители

Срок: постоянен

6.Осигуряване на ресурсно подпомагане на учениците със СОП

Отговорник: ресурсен учител, логопед, психолог, педагогически съветник

Срок: постоянен

7.Стриктно отбелязване на отсъстващите ученици и системни текущи проверки от страна на ръководството на училището

Отговорник: учители, ръководство

Срок: постоянен

8.Срещи и празници на ученици. Организиране участието на учениците в извънучилищни дейности и извънкласни клубове по интереси

Отговорник: учители

Срок: постоянен

9.Своевременно информиране на родителите за отсъствията и успеха на учениците чрез електронен дневник

Отговорник: класни ръководители

Срок: постоянен

10.Своевременно уведомяване ДСП, отдел „Закрила на детето“, районна администрация за ученици, допуснали повече от 5 отсъствия по неуважителни причини

Отговорник: класни ръководители, директор

Срок: постоянен

11.Регулярно провеждане на родителски срещи

Отговорник: директор, класни ръководители

Срок: по график

12.Популяризиране на добрите постижения на учениците на училищни празници и извънкласни мероприятия

Отговорник: директор

Срок: по график

13.Активизиране на ученическото самоуправление чрез включване на повече ученици в проекти на училището

Отговорник: учители, психолог

Срок: постоянен

14.Активна работа на с проблемните деца с цел приобщаване към училищния живот съвместно с МКБППМН , ДСП, отдела „Закрила на детето“, ДПС при РУ

Отговорник: УК, класни ръководители, психолог, педагогически съветник

Срок: постоянен

08.09.2023г.

Изготвил програмата:

Д-р Офелия Иванова - психолог